

Dagfinn Olsen

- Mær vantar ofta orð í veruliga lívinum, men fingrarnir standa ongantíð stillir á alnótini, segði ein 38 ára gomul kvinna, ið er bundin at alnótini, og sum tíðin er leið bert fann innihald í lívinum við at sita í sambandi við mongu vinir sínar í on-line verðini á alnótini við non-stop chatrooms, ella samrøðubólkum.

Ein mamma greiðir frá:
- 33 ára gamli sonur mín, ið er giftur og hevur tvær døtur, ger ikki annað, enn at sita við telduna, tá hann kemur til hús eftir arbeiðstíð. Hann tekur ikki longur lut í dagliga familjulívinum, hann gerst meira og meira avbyrgdur, leggur ikki merki til børnini og klandrast við konuna. Hon kennir tað, sum er hann farin frá teimum og til vinirnar í cyberspace. Hann viðgongur, hart kroystur, at hann hevur ílt við ikki at leita sær út á Nótina, men hann heldur hetta ikki vera ein trupulleika.

Samfelagið er síðstu 10-15 ári alamt meiri merkt av teldum. Soleiðir er eisini við teim smáu heimumum.

Arbeiðshættir eru broyttir, nýggjar arbeiðsuppgávur eru komnar og nýtt samband er millum heim, arbeiðsplass og verðina uttanfyri.

Men menningin av alnótini hevur gingið sera skjótt. Um fá ár er kanska líka vanligt at vera í bundin alnótina, sum at hava telefon.

Í okkara nýfjerpnu mótøku av alnótini og nýggja móguleikunum, hava vit ókritiskt tikið alnótina til okkara og síggja ikki myrku síðuna av cyberspace.

Tey flestu hava ivaleyst ongur trupulleikar av alnótini. Men onnur gerast bundin av óendaliga streyminum av tilboðum, ið eggja samsanir. Hesir nýttar gerast sálárliga bundnir at teim kenslum og royndum, ið teir fáa, tá teir teir nýta telduna. Júst

hetta ger tað trupult at gevast ella at hava tamarhald á nýtsluni.

Í USA eru viðgerðarhættir fyrri tey, ið eru sálárliga bundin at alnótini, kendir. Á okkara leiðum kenna vit ikki so nógv til trupulleikan enn, men við menningini, ið er á økinum, er kanska neyðugt at hyggja nærri at vanda-økjum og bólum, sum sum globala nátsamsamsmeltingin hevur við sær.

Í Danmark hava tey á Ringgården í Middelfart síðani 1992 fingist við viðgerð av teimum, ið hava ludomani, ov ógvusliga spæligleði. Har hava tey enn ikki nógvir royndir við teimum, ið hava knýtt seg ov tætt at alnótini, men fylgjurnar fyrri lívsdygdina tykist ikki vera minni, enn hjá teimum við ludomani.

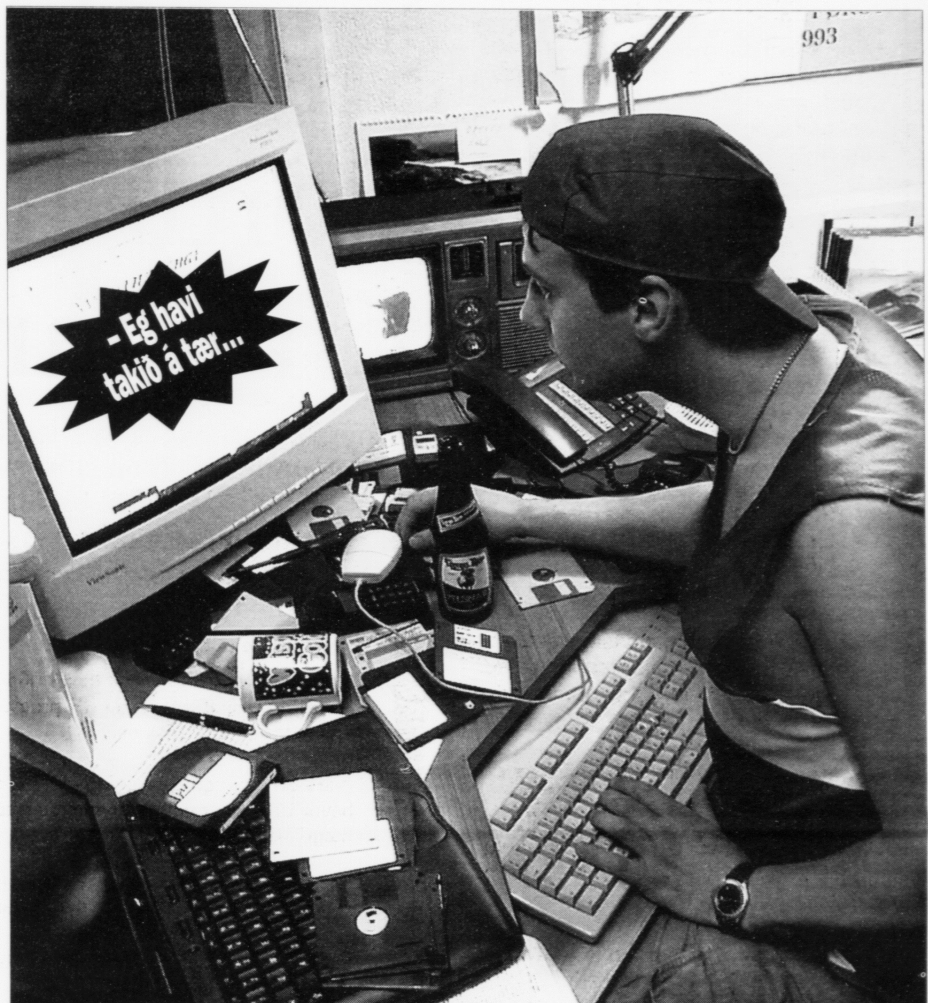
Talan er um at missa fótastíð í veruliga lívinum, veruleikanum. Úrslitið er trupulleiki við at vera millum onnur fólk og sjálvsvirðið fellur skjótt.

Nýmótans menniskjað er nær um altíð fríðleyst og í órógv fyrri at keða seg. At keða seg verður av teim flestu tikin, sum so óheppin kensla, at alt verður gjørt, fyrri at sleppa undan hesum.

Orkar ein ikki at taka støðuna upp, so er ein útvegur at flýggja. Og móguleikarnir eru nógvir. At nokta, forteingja, sova, leita sær undirhald í sjónvarpi, video, alnótini, at taka sær eithvørt stuttligt fyrri, sum til dømis at spæla virkin spøl ella fara í spæliklubbar, ella ein kann eggja samsanir við at drekka alkohol, roykja hash ella taka pillarar.

Alnótin ella ludomani eru síðsta nýggja innan menniskjaskjálgu trøngdina til eskapismu. Kanska orsaka av lívslangari undirstimulering.

Sleppur ein ikki at gera okkurt av hesum, ið hugurin stendur til, so kann úrslitið vera ringt lag ella ein keðilig kensla. Tó hoyrir við, at hóast teir trupulleikar, ið standast av atferðini, so heldur sama

At gerast bundin av alnótini er sum at gerast bundin av rúsdrekka - og kann elva til mikla sálarkvøl, einsemi og til óbótliga skuldarkenslu

Modelmynd

www.bindanditilboð.fo

Fleiri og fleiri gerast alsamt bundnari at alnótini, internetinum. Júst sum við alkoholi ella spæli. Hetta er veruleikafjart lív, ið kann elva til sálarkvøl, einsemi og skuldarkenslu. Hesum greiðir Michael B. Jørsel, leiðari á eini deild fyrri ludomani (ógvuslig spæligleði), frá í Samvirke fyrri apríl 1999

mynstur fram.

Bæði við ludomani, og tá ein er bundin av alnótini, snýr tað seg um at flýggja frá einum veruleika, ið tykist trupul, samstundis sum spælt verður um eina hugsan um makt - yvir spælinum ella alnótini.

Tað kann eisini ganga skjótt, frá tí ein á fyrsta sinni roynir seg spakuliga fram á alnótini, til ein er 40 tíma alnótajunkie. Tað kann tá ikki ganga nógv skjótt við at koma heim og til sínar vinir á alnótini.

- Halló, halló, er nakar harúti? trýstir Derek the Dude vónarríkur á knappaborðið, meðan veruleikin fer framvið.

Á alnótini kann ein smoyggja sær burtur frá veruleikanum. Her er ein dreymaverð í ravmagni, ið

er opin alt samdøgrið. Í tryggja havnini í cyberspace kann ein tosa um sínar innastu kenslur og sín djúpaasta longsul, nýta orð, ein í veruleikanum ikki hevði droymt um at nýtt og ein kann koma at fólki skjótari og opnari, enn í veruliga veruleikanum.

Og alt er vandaleyst, tí ongum nýtist at fáa at vita, hvør ein er.

Verður ein hildin at vera heldur seinur, uttan sjarmu og smáfeitur av teimum, ein hittir dagliga, so kann ein skjótt gerast stuttligur, hittinorðaður og lokkandi við eitt sindur av listaligum kynstri á alnótini.

Alnótin gerst skjótt eitt stað, har allar kvinnur eru tryggjar við seg sjálvar og tora, allir menn eru 25 ár, ljóshæddir og vakrir og øll

børn eru framúr kreativ og búgvini í mun til aldurin.

Men tá teldurúrturin slóknar og veruligi veruleikin vendar aftur, vendar eisini veruligi trupulleikarnir aftur og eru nú verru at halda út.

Svartskygdar hugsanir, einsemi og skuldarkensla og ein nýggj ferð á alnótini byrjar, fyrri at sleppa undan kenslunum og fyrri at finna eggjanina og ta góðu kensluna aftur, ið fæst, við at fara frá eina chatroom, til tað næsta.

Tað er lættari at verða hangandi, enn at arbeiða seg úr støðuni. Viðgerðarhættirnir eru millum annað at fáa persónarnar at skilja støðuna og ikki falla aftur í somu grøv. Tað kann eydnast hjá øllum.

Alnótin og ludomani verða móguliga millum

stóru trupulleikarnir í nýggjari tíð. Fleiri og fleiri spøl síggja dagsins ljós og talið á teim, ið ikki duga sær hógv, økst væntandi eisini.

Einki bendir á, at nakað er ódrívi viðvíkjandi alnótini.

Nótin er samfelag teirra uttan andlit, har øll kunnu lástast at vera Leonardo diCaprio ella Brad Pitt, uttan at nakar avdúkar hetta.

Baksiðan á heiðursmerkinum er, at tann einstaki flýggjar longur frá veruliga lívinum og teimum fólki og og støðum, ið eru kring hin einstaka.

Kelda: Samvirke, apríl 1999 (Brot úr grein)